سُورَةُ إِبۡرَاهِيمَ (مَكيّة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الٓرۚ كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ إِلَيۡكَ لِتُخۡرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذۡنِ رَبِّهِمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ
﴿١﴾ سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە، ئەم قورئانە کتێبێکە دامانبەزاندووە بۆت ئەی محمد ﷺ تا خەڵکی
لە تاریکیەکانی (بێ باوەڕی و نەزانی و سەرلێشێواوی) دەربهێنێت، بەرەو نوورو ڕێبازی ڕۆشنایی ئیمان،
بەویستی پەروەردگاریان، تا دەگەنە ڕێبازی ڕاستی خوای باڵادەست و شایستەی سوپاسگوزاری. ٱللَّهِ ٱلَّذِي
لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَوَيۡلٞ لِّلۡكَٰفِرِينَ مِنۡ عَذَابٖ شَدِيدٍ ﴿٢﴾ ئەو خوایەی کە هەرچی لە
ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدا هەیە هەر ئەو خاوەنیانە، هاوار و ئاهو ناڵە بۆ ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕن لە
سزایەکی زۆر توندو تیژ.... ٱلَّذِينَ يَسۡتَحِبُّونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا عَلَى ٱلۡأٓخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ
وَيَبۡغُونَهَا عِوَجًاۚ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلِۭ بَعِيدٖ ﴿٣﴾ ئەوانەی کە ژیانی دنیایان لە بە نرخترو خۆشەویسترە لە ژیانی
جیهانی دوایی، هەمیشە بەربەست دەخەنە بەر ڕێبازی خواو دەیانەوێت لە ڕێڕەوی خۆی دەرچێت و بترازێت،
(یاخود پەسەندە لایان، بەڵام بەمەرجێك لە خزمەت پلان و نەخشەی ئەواندا بێت) ئا ئەوانە لە گومڕاییەکی
قووڵ و بێ سەرو بندا سەرگەردانن و دەمێننەوە. وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوۡمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمۡۖ
فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿٤﴾ ئێمە هیچ فرستادیەکمان ڕەوانە نەکردووە
تەنها بەزمانی قەومەکەی نەبێت، (یەکێك بووە لە خۆیان و بە زمانی ئەوان دواوە) تا هەموو شتێکیان بۆ ڕوون
بکاتەوە، ئینجا خوای گەورە ئەو کەسەی گومڕا کردووە کە وستوویەتی (چونکە گوێی بۆ بانگەوازی حەق
نەگرتووە)، ئەوەش کە وستویەتی هیدایەتی داوە (پەروەردگار پاڵپشتی ژیرو هۆشمەندانە)، ئەو زاتەش باڵا
دەستە (ویستی ئەو لە سەروو هەموو ویستەکانەوەیە)، دانایە و (دەزانێت کێ شایستەی ئەو ڕەحمەتە
بەنرخەیە). وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ أَنۡ أَخۡرِجۡ قَوۡمَكَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ وَذَكِّرۡهُم بِأَيَّىٰمِ ٱللَّهِۚ إِنَّ
فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّكُلِّ صَبَّارٖ شَكُورٖ ﴿٥﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە موسامان ڕەوانە کرد، هاوڕێ لەگەڵ
موعجیزەی زۆردا (فەرمانما پێدا) کە قەوم و عەشیرتت لە تاریکیەکان ڕزگار بکەو بەرەو نوورو ڕووناکی بیانبە،
ڕۆژەکانی خوایان بهێنەرەوە یاد (ئەو ڕۆژانەی کە تۆڵەی لە بێ باوەڕان سەند و ئیمانداارانی سەرسەخت)، بێگومان
ئا لەو بەسەرهاتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن، بۆ هەموو ئەو کەسانەی کە زۆر خۆگرن (لەکاتی تەنگانەدا)،

زۆر سوپاسگوزاریشن (لەکاتی خۆشیدا). وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ أَنجَىٰكُم
مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ وَفِي ذَٰلِكُم
بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ ٦ یادیان بهێنەرەوە) کاتێك موسا بە قەومەکەی وت: یادی نازو نیعمەتەکانی خوا
بکەنەوە لەسەرتان، کاتێك لە دارو دەستەی فیرعەون ڕزگاری کردن کە بەناخۆشترین شێوە سزای دەدات،
کوڕانی ئێوەیان سەر دەبڕی و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری)، بێگومان ئا لەو پێشهاتانەدا بەڵاو
تاقی کردنەوەیەکی گەورە لەلایەن پەروەردگارتانەوە بۆتان ساز درابوو. وَإِذۡ تَأَذَّنَ رَبُّكُمۡ لَئِن شَكَرۡتُمۡ
لَأَزِيدَنَّكُمۡۖ وَلَئِن كَفَرۡتُمۡ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٞ ٧ لەیادتان بێت کە: پەروەردگارتان بڕیاری داوە، سوێند
بەخوا ئەگەر سوپاسگوزارو شوکرانە بژێر بن، ڕزق و ڕۆزی و نازو نیعمەتتان بەسەردا دەڕێژێنم و زیادی
دەکەم، بەڵام: ئەگەر ناشوکرو سوپاس ناپەزێر بن، بەڕاستی ئەو کاتە ئیتر تۆڵە و سزای من زۆر بە ئازار
دەبێت. وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِن تَكۡفُرُوٓاْ أَنتُمۡ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ٨ موسا وتی:
خەڵکینە ئەگەر ئێوە و هەموو دانیشتوانی سەر زەوی بەگشتی خوانەناس و بێ باوەڕ بن، ئەوە بێگومان هەر
خۆتان زەرەر دەکەن، چونکە خوا هەر خۆی بێ نیازە و شایستەی سوپاسە. أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ مِن
قَبۡلِكُمۡ قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ لَا يَعۡلَمُهُمۡ إِلَّا ٱللَّهُۚ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ
فَرَدُّوٓاْ أَيۡدِيَهُمۡ فِيٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَقَالُوٓاْ إِنَّا كَفَرۡنَا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ وَإِنَّا لَفِي شَكّٖ مِّمَّا تَدۡعُونَنَآ إِلَيۡهِ مُرِيبٖ
٩ ۞ باشە، ئایا هەواڵی قەومە پێشووەکانتان پێ نەگەشتووە، قەومی (نوح و عاد و ثمود)، ئەوانەش کە لە
دوای ئەوان هاتوون، تەنها خوا نەبێت کەس نازانێت چەندە بوون و چیان بەسەر هاتووە، ئەوانە فرستادەکانیان
بە بەڵگەی زۆرەوە هاتن دووپاتیان دەکردەوە کە پێغەمبەری پەروەردگارن، کەچی خوانەناسان یان بەدەستیان
ئاماژەیان دەکرد بۆ پێغەمبەران کە بێدەنگ بن، یاخود دەستیان دەبرد بۆ دەمی خۆیان و (دەیانکردە فیکە و
هۆسە و گاڵتەجاڕی) و دەیانوت: بێگومان ئێمە باوەڕمان بەم پەیام و بەرنامەیە نیە کە بە ئێوەدا ڕەوانە کراوە،
بەڕاستی ئێمەش لە دوو دڵیەکدان کە خەڵکیش دەخاتە گومانەوە لەوەی کە ئێوە بەنگەوازی ئێمەی بۆ
دەکەن.قَالَتۡ رُسُلُهُمۡ أَفِي ٱللَّهِ شَكّٞ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ يَدۡعُوكُمۡ لِيَغۡفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ
وَيُؤَخِّرَكُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ قَالُوٓاْ إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَا
فَأۡتُونَا بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٖ ١٠ پێغەمبەرانیان وتیان: باشە، ئاخر گومان لە چی دەکەن؟ ئایا لە خوای پەروەردگاردا
گومان هەیە؟! بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی؟ !ئەو زاتە بانگتان دەکات بۆ ئەوەی لێتان خۆش ببێت، بۆ

ئەوەی هەڵەو گوناهەکانتان چاوپۆشی بکات و مۆڵەتیشتان دەدات تا کاتێکی دیاریکراو، کەچی (خوا نەناسان
ڕوو بەپێغەمبەران) وتیان: ئێوە تەنها بەشەرن وەکو ئێمە هیچی تر نین (لەباتی سوپاسی خوا بکەن کە ئەوەندە
ئادەمیزاد ڕێزدارە، نوێنەر لە خۆیان هەڵدەبژێرێت)، کەچی ڕەخنەیان گرت و وتیان: ئێوە دەتانەوێت ڕێگرو دژ
بەوە بن کە باو و باپیرانمان دەیانپەرست (دەی ئەگەر ڕاست دەکەن) بەڵگەیەکی ئاشکرامان بۆ بهێنن و نیشانمان
بدەن ؟! قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۖ وَمَا
كَانَ لَنَآ أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ پێغەمبەرانیان پێیان وتن:
ئێمە تەنها بەشەرێکین وەکو ئێوە و هیچی تر، بەڵام خوا ویستی هەر کەسێکی ببێت لە بەندەکانی خۆی منەت
دەخاتەسەری (هەڵیاندەبژێرێ بۆ گەیاندنی پەیامە پیرۆزەکەی)، ئێمە بۆمان نەبووە هیچ بەڵگە و موعجیزەیەکتان
بۆ بهێنین مەگەر بە ویست و مۆڵەتی خوا نەبێت، دەبا ئەوانەی کە ئیماندارن هەر پشت بەخوا ببەستن. وَمَا لَنَآ
أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَآ ءَاذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾ جا
ئەوە چیمان هەیە ئێمە ئەگەر پشت بە پەروەردگاری مەزن نەبەستین، لەکاتێکدا کە بەڕاستی ئەو زاتە هیدایەت
و ڕێنموویی کردووین بۆ هەموو ڕێگەو ڕێبازێکی چاك و بەسوود، مەرج بێت لە بەرامبەر ئەو هەموو نەخۆشی
و ئازارەوە کە ئێوە بۆ ئێمەتان پێش هێنە، خۆگرو بەئارام بین، دەبا ئەوانەی کە پشتیوانیان پێویستە هەر پشت
بەخوا ببەستن. وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَآ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ
رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٣﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بە پێغەمبەرانی خۆیانیان وت: (ئەگەر کۆڵ نەدەن)
بەڕاستی لە وڵاتمان دەرتان دەکەین، یان دەبێت بێنەوە ڕیزی ئاینەکەی ئێمە، ئەوسا پەروەردگاریان پەیامی بۆ
ناردن کە :دڵنیابن ئێمە ستەمکاران (بەم زووانە) لەناو دەبەین و دەیانفەوتێنین... وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ ٱلْأَرْضَ مِنۢ
بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِى وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ بێگومان نیشتەجێتان دەکەین لەو وڵاتەدا لە دوای
ئەوان، ئەوەش بۆ هەموو ئەو کەسانەیە کە لە وەستانیان لە بەردەم دەسەڵاتی مندا دەترسن و هەڕەشەکانی من
بیم و ترسیان هەیە. وَٱسْتَفْتَحُوا۟ وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ ئەوسا ئیتر پێغەمبەران داوای سەرکەوتنیان لە
پەروەردگاریان کردو هەموو زۆردارو ستەمکارو سەرسەخت و دڵ ڕەشێك نائومێد و مایەپووچ بوو. مِّن
وَرَآئِهِۦ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِن مَّآءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ هەریەك لەوانە لە داهاتوودا دۆزەخ چاوەڕێیەتی و تیایدا کێم و
زووخاوی دەرخوارد دەدرێت.... يَتَجَرَّعُهُۥ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُۥ وَيَأْتِيهِ ٱلْمَوْتُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ
بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَآئِهِۦ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ جا ئەو کێم و زووخاوە قوم قوم بەناچاری دەخواتەوە و بەئاسانی بۆی

قوت نادرێت، مەرگیش لە هەموو لایەکەوە هێرشی بۆ دەهێنێت، کەچی ناشمرێت، لەوەودواش سزاو ئازاری
هەمەجۆرو ناخۆش و گران یەخەی بەرنادات. مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ أَعۡمَٰلُهُمۡ كَرَمَادٍ ٱشۡتَدَّتۡ بِهِ
ٱلرِّيحُ فِي يَوۡمٍ عَاصِفٖۖ لَّا يَقۡدِرُونَ مِمَّا كَسَبُواْ عَلَىٰ شَيۡءٖۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ ﴿١٨﴾ نموونەی ئەوانەی
کە باوەڕیان نەهێناوە بەپەروەردگاریان، کردەوەکانیان وەکو خۆڵەمێشێك وایە کە لە ڕەشەبایەکی سەخت لە
ڕۆژێکی گەردەلوودا بەتوندی لێی بدات، لەو هەوڵ و کۆششەی کە داویانە بۆ دنیا هیچیان دەست ناکەوێت،
ئا ئەوەیە گومڕایەك کە لە حەق و ڕاستیەوە دوورە. أَلَمۡ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ إِن يَشَأۡ
يُذۡهِبۡكُمۡ وَيَأۡتِ بِخَلۡقٖ جَدِيدٖ ﴿١٩﴾ ئایا نەتبینیوە و نەتزانیوە کە بێگومان خوا ئاسمانەکان و زەوی لەسەر
بنچینەی حەق و ڕاستی بەدیهێناوە، ئەگەر بیەوێت ئەوە ئێوە لەناودەبات و ناتانهێڵێت و کەسانی تازە دەهێنێتە
کایەوە. وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٖ ﴿٢٠﴾ ئەو گۆڕانکاری و ئەو جۆرە شتانە لای خوای بەدەسەڵات گران نیە و
زۆر ئاسانە. وَبَرَزُواْ لِلَّهِ جَمِيعٗا فَقَالَ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ
عَنَّا مِنۡ عَذَابِ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۚ قَالُواْ لَوۡ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَهَدَيۡنَٰكُمۡۖ سَوَآءٌ عَلَيۡنَآ أَجَزِعۡنَآ أَمۡ صَبَرۡنَا مَا لَنَا
مِن مَّحِيصٖ ﴿٢١﴾ ئەو ڕۆژەی کە قیامەت بەرپا دەبێت هەمووان لەبەردەم دەسەڵاتی خوادا دەردەکەون، ئینجا
لاوازو بێ دەسەڵاتەکان (ئەوانەی کوێرانە شوێن ملهوڕو ستەمکاران کەوتبوون) دەڵێن: بەوانەی کە خۆیان بەزل
و گەورە دانابوو، بێگومان خۆ ئێمە شوێن ئێوە کەوتبووین! (ئێمە گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری ئێوە بووین!) جا
ئایا ئێوە ئەمڕۆ ناتوانن هەوڵێك بدەن تائەندازەیەك سزای خوا لەسەرمان کەم بکەنەوە، لەوەڵامیاندا وتیان: ئەگەر
خوا هیدایەتی ئێمەی بدایە، ئێمەش هیدایەتی ئێوەمان دەدا، (ئەڵبەت ڕوون و ئاشکرایە کەئەوانە بە
دەسەڵاتدارو بێ دەسەڵاتیانەوە لە دنیادا نەك هیدایەتیان نەدەویست بەڵکو دژی دەوەستان و پیلانیان دەگێڕا،
ئیتر چۆن خوای گەورە هیدایەتی ئەو جۆرە کەسانە دەدات، خۆ هیدایەت بەزۆر نیە) ئێستەش بۆ ئێمە
چوونیەکە، هاوارو ئاهو ناڵە بکەین، یان دان بەخۆدا بگرین، چارمان نیە و ڕزگار بوونمان ئەستەمە. وَقَالَ
ٱلشَّيۡطَٰنُ لَمَّا قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ إِنَّ ٱللَّهَ وَعَدَكُمۡ وَعۡدَ ٱلۡحَقِّ وَوَعَدتُّكُمۡ فَأَخۡلَفۡتُكُمۡۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيۡكُم
مِّن سُلۡطَٰنٍ إِلَّآ أَن دَعَوۡتُكُمۡ فَٱسۡتَجَبۡتُمۡ لِيۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوٓاْ أَنفُسَكُمۖ مَّآ أَنَا۠ بِمُصۡرِخِكُمۡ وَمَآ
أَنتُم بِمُصۡرِخِيَّ إِنِّي كَفَرۡتُ بِمَآ أَشۡرَكۡتُمُونِ مِن قَبۡلُۗ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٢٢﴾ کاتێ هەمووشت
تەواو دەبێت بەهەشتیەکان دەچنە بەهەشتەوە و دۆزەخیەکان دەخرێنە دۆزەخەوە شەیتان (بەفەرمانی خوا)
دێتە قسەو (ڕوو بە پەیڕەوانی) دەڵێت: بەڕاستی خوا بەڵێنی ڕاست و دروستی پێ ڕاگەیاندبوون منیش بەڵێنی

درۆو نادروستم پێدان و جا توانیم گومڕاتان بکەم و لە ڕێبازی ڕاست و وێڵتان بکەم، وەنەبێت من هیچ زۆرو دەسەڵاتێکم بەسەر ئێوەدا هەبووبێت، جگە لەوەی (بەوەسوەسە سەوخەتەرەو خەیاڵ) بانگم کردن (بۆ خوانەناسی و تاوان) ئێوەش بەدەممەوە هاتن و بەقسەتان کردم، ئیتر سەرزەنشت و لۆمەی من مەکەن، بەڵکو سەرزەنشت و لۆمەی خۆتان بکەن (کە ئاوا گێلانە، بێ بیرکردنەوە بەقسەتان کردم، ئەمڕۆ) من ناتوانم بەهاناو هاواری ئێوەوە بێم، ئێوەش ناتوانن بە هاناو هاواری منەوە بێن، بێگومان من باوەڕم نەبوو بەوەی کە کاتی خۆی منتان کردبوو بەشەریك و هاوبەش لە پێشدا، بەڕاستی ئەمڕۆ ستەمکاران سزای زۆر بەئێش دەدرێن. وَأُدْخِلَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَٰمٌ ﴿٢٣﴾ لەولاشەوە) ئەوانەی ئیمان و باوەڕیان هێنابوو، کارو کردەوە چاکەکانیان ئەنجام دابوو بەرەو بەهەشت بەڕێ کران، چەندەها ڕووبار بەژێر درەختەکان و بەبەردەم کۆشکەکانیدا دەڕوات، لەوجێگەو ڕێگە خۆشەدا ژیانی هەمیشەیی و بەردەوام دەبەنە سەر بەفەرمان و ڕەزامەندی پەروەردگاریان و چاك و چۆنیان لەو بەهەشتەدا سڵاوکردنە. أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِى ٱلسَّمَآءِ ﴿٢٤﴾ ئایا نەتانبینیوە و نەتانزانیوە چۆن خوا نموونە دەهێنێتەوە بەگوفتاری چاك و پاك، کەوەك درەختی چاك و بەردار وایە، ڕەگی بەتوندی داکوتاوە لە زەویدا، لق و پۆپەکانیشی بەئاسماندا بڵاوبونەتەوە. تُؤْتِىٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ ئەو درەختە هەموو کات و دەمێك بەرو بوومی (پاکو جوان و بێگەردی) دەبەخشێت بە ویستی پەروەردگاری، جا خوای پەروەردگار ئەم نموونانە دەهێنێتەوە بۆ خەڵکی، بەڵکو یاداوەری وەرگرن (لەڕاستیدا دین و بەرنامەی خوا درەختێکی ئاوا پیرۆزە، ڕەگ و ڕیشاڵی خێر بەخشە، چونکە خاکی زەوی لە داماڵین دەپارێزێت، لق و پۆپی بەسوودە، سێبەر دەکات، گەڵاوگوڵ بۆ داوو دەرمان و ماڵات، بەروبوومی بۆ ئادەمیزاد، باڵندەکان بەئاوازی خۆش لەسەری دەخوێنن و تەسبیحات دەکەن و دڵخۆشمان دەکەن، ئۆکسجین دەبەخشێت... هتد). وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ٱجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ نموونەی قسەو گوفتاری پیس و ناپوختیش وەکو درەختی زرو پیس و بێ سوود وایە، کە هەڵکێشرابێت و لەسەر ڕووکاری زەوی فڕێ درابێت، بەهیچ بارێکدا خۆی نەگرێت (بۆ سووتاندن نەبێت بۆ هیچی تر چاك نیە، ئەم نموونەیەش ئاماژەیە بۆ هەموو سەرگەردانێك کە لە دنیادا خێر نەداتەوە، لە قیامەتیشدا شوێنکەوتوانیان لە دۆزەخەوە سەریان دەردەچێت). يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ

مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾ ۞ خوای گەورە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە پایەدار دەکات لەسەر گوفتاری بەجێ و دروستیان لە
ژیانی دنیادا، لەسەرەمەرگ و لە قیامەتیشدا، (باوەڕی دامەزراو فریایان دەکەوێت و) گوفتاریان ڕێك و پێك
و دامەزراو دەبێت و بەئیمانەوە دەمرن، لەولاشەوە هەر ئەو خوایە ستەمکاران گومڕا دەکات و ئەوەی
پەروەردگار بیەوێت هەر ئەوە پێش دێت و دەکرێت.أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ كُفۡرٗا وَأَحَلُّواْ
قَوۡمَهُمۡ دَارَ ٱلۡبَوَارِ ﴿٢٨﴾ ئایا سەرنجی ئەوانە نادەیت کە نازو نیعمەتەکانی خوایان بە حەرام گێڕاوە (بۆ گوناهو
خراپە بە کاری دەهێنن) و بوونەتە هۆی سەرگەردانی و تیاچوونی قەومەکەی خۆیان. جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَاۖ
وَبِئۡسَ ٱلۡقَرَارُ ﴿٢٩﴾ ئەوانە سەرئەنجام دەچنە ناو دۆزەخ، کە جێگەیەکی زۆر ناخۆشە بۆ نیشتەجێ بوون.
وَجَعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا لِّيُضِلُّواْ عَن سَبِيلِهِۦۗ قُلۡ تَمَتَّعُواْ فَإِنَّ مَصِيرَكُمۡ إِلَى ٱلنَّارِ ﴿٣٠﴾ خوانەناسان هاوەڵ و
شەریکیان بۆ خوا بڕیاردا، بۆ ئەوەی خەڵك وێڵ بکەن لە بەرنامەو ئاین و ڕێبازی خوا، پێیان بڵێ: ڕابوێرن و
ژیان بەسەربەرن، چونکە سەرئەنجامتان بەرەو دۆزەخە. قُل لِّعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُنفِقُواْ
مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ مِّن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ لَّا بَيۡعٞ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ ﴿٣١﴾ ئەی محمد ﷺ بەو بەندانەم
کە باوەڕیان هێناوە بڵێ: با نوێژەکانیان بە چاکی ئەنجام بدەن و لەو ڕزق و ڕۆزیەی کە پێمان بەخشیوون
ببەخشن بەنهێنی (بۆ ئەوەی ڕیاو ڕووپامایی تێکەڵ نەبێت) و بەئاشکرا (بۆ هاندانی کەسانی تر)، پێش ئەوەی
ڕۆژێك بێت نە کڕینی تیادایە، نەفرۆشتن (تا بەهۆی پارەو سامانەوە خۆتان دەرباز بکەن) نە دۆستایەتیشی
تیدایە (تا دۆستان و هاوەڵان هەوڵێك بدەن). ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ
فَأَخۡرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ لِتَجۡرِيَ فِي ٱلۡبَحۡرِ بِأَمۡرِهِۦۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ
ٱلۡأَنۡهَٰرَ ﴿٣٢﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی بەدیهێناوە، لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە بەهۆیەوە بەروبوومی
لەناخی زەوی بۆ ئێوە دەرهێناوە، هەروەها کەشتی لە دەریادا بۆ ئێوە بار هێناوە تا فەرمانی ئەو زاتە بڕوات
(بەسەریەوە، هەر خوایە بەدیهێنەری ئەو مادە سەرەتاییانەی کە کەشتی لێ دروست دەکرێت، هەر ئەوزاتەیە
بەدیهێنەری وزەو ئاوو هەوا... هتد)، هەروەها ڕووبارەکانیشی بۆ ڕام کردوون (کە جۆرەها سوودیان هەیە
بۆتان).وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ دَآئِبَيۡنِۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ ﴿٣٣﴾ خۆرو مانگیشی بۆ ڕام
هێناون کە بەردەوام لە چەرخ و خولدان، شەو و ڕۆژیشی بۆ خزمەتگوزاری ئێوە ڕام هێنا. وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ
مَا سَأَلۡتُمُوهُۚ وَإِن تَعُدُّواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحۡصُوهَآۗ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَظَلُومٞ كَفَّارٞ ﴿٣٤﴾ لەهەرچی شتێك داواتان
کردبێت و پێوستان بێت، پێی بەخشیوون، خۆ ئەگەر نازو نیعمەت و بەخششەکانی خوا ئاماژە بکەن، ناتوانن

بیانژمێرن (بەڵکو یەك نیعمەت ناژمێردرێت، ئەوەندە لق و پۆپی لێ دەبێتەوە)، بەڕاستی زۆربەی ئینسانەکان
زۆر ستەمکارو خوانەناس و سپڵەن. وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ رَبِّ ٱجۡعَلۡ هَٰذَا ٱلۡبَلَدَ ءَامِنٗا وَٱجۡنُبۡنِي وَبَنِيَّ أَن
نَّعۡبُدَ ٱلۡأَصۡنَامَ ﴿٣٥﴾ بەیاد بێنە کاتێك ئیبراهیم نزای کردو وتی: پەروەردگارا، باڵی هێمنی و ئاسایش بکێشە
بەسەر ئەم شارو وڵاتەداو خۆم و نەوەکانیشم بپارێزە لەوەی کە بتەکان بپەرەستین. رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضۡلَلۡنَ كَثِيرٗا
مِّنَ ٱلنَّاسِۖ فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُۥ مِنِّيۖ وَمَنۡ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٣٦﴾ پەروەردگارا، بەڕاستی ئەو بتانە
زۆر کەسیان گومڕا کردو، زۆر خەڵکیان سەرلێشێواو کرد، جا ئەوەی شوێنی من بکەوێتە و بەگوێی من بکات،
ئەوە بێگومان لە پەیڕەوانی منە، ئەوەش کە لێم یاخی دەبێت، ئەوە بێگومان تۆ زۆر لێخۆش بوو میهرەبانیت.
رَّبَّنَآ إِنِّيٓ أَسۡكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيۡرِ ذِي زَرۡعٍ عِندَ بَيۡتِكَ ٱلۡمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجۡعَلۡ
أَفۡـِٔدَةٗ مِّنَ ٱلنَّاسِ تَهۡوِيٓ إِلَيۡهِمۡ وَٱرۡزُقۡهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمۡ يَشۡكُرُونَ ﴿٣٧﴾ پەروەردگارا بەڕاستی من
هەندێ لە وەچە و خێزانم لە دۆڵێکی وشکی بێ کشتوکاڵدا جێنشین کردووە، لەپاڵ ماڵە پیرۆزەکەتدا، لە پاڵ
(بیت الحرام) دا، پەروەردگارا، بۆیە لێرە نیشتەجێم کردن تا بەچاکی نوێژو خواپەرستی ئەنجام بدەن، جاداواکارم
دڵی هەندێك لەو خەڵکە کەمەندکێش بکەیت بۆ لایان و لە ڕزق و ڕۆزی جۆراو جۆر بەهرەمەندیان بکەیت،
بۆئەوەی سوپاسگوزاری بکەن. رَبَّنَآ إِنَّكَ تَعۡلَمُ مَا نُخۡفِي وَمَا نُعۡلِنُۗ وَمَا يَخۡفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِن شَيۡءٖ فِي
ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ ﴿٣٨﴾ پەروەردگارا، بەڕاستی تۆ دەزانیت چی دەشارینەوە و چی ئاشکرا دەکەین (لە کارو
کردەوەمان) و هیچ شتێك لە زەوی و لە ئاسماندا لە خوای گەورە پەنهان نابێت. ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي وَهَبَ لِي
عَلَى ٱلۡكِبَرِ إِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ ﴿٣٩﴾ سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە لە تەمەنی
پیریدا ئیسماعیل و ئیسحاقی پێ بەخشیم، بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و نزایە. رَبِّ ٱجۡعَلۡنِي مُقِيمَ
ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِيۚ رَبَّنَا وَتَقَبَّلۡ دُعَآءِ ﴿٤٠﴾ پەروەردگارا، خۆم و نەوەکانم بگێڕە لەو کەسانەی کە ئەنجامدەری
نوێژ بین بەچاکی، پەروەردگارا، دوعاو نزام گیرا بکە. رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ يَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡحِسَابُ
﴿٤١﴾ پەروەردگارا، لەخۆم و دایک و باوکم و ئیمانداران خۆش ببە، لەو ڕۆژەدا کە لێپرسینەوە بەرپا دەبێت. وَلَا
تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ غَٰفِلًا عَمَّا يَعۡمَلُ ٱلظَّٰلِمُونَۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمۡ لِيَوۡمٖ تَشۡخَصُ فِيهِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ ﴿٤٢﴾ ئەی پێغەمبەر
ﷺ واگومان مەبە کە خوا بێ ئاگایە لەو کاروکردەوەیەی ستەمکاران دەیکەن، بەڕاستی خوا سزاکەیان دوا
دەخات بۆ ڕۆژێك کە چاوەکانیان تیایدا ئەبڵەق دەبن (جاری وایش هەیە هەر لە دنیادا ستەمکاران ڕیسوا

دەكات و تۆڵەیان لێدەسێنێت). مُهۡطِعِينَ مُقۡنِعِي رُءُوسِهِمۡ لَا يَرۡتَدُّ إِلَيۡهِمۡ طَرۡفُهُمۡۖ وَأَفۡـِٔدَتُهُمۡ هَوَآءٞ ﴿٤٣﴾ بە
پەلە و شپرزەییەوە دێن، سەریان بەرز كردۆتەوە و لە ترس و سامناكی ئەو ڕۆژەدا چاویان ناتروكێت، دڵە
ڕاوكێیانەو دڵ و دەروونیان بەتاڵە و هیچ حاڵێ نین. وَأَنذِرِ ٱلنَّاسَ يَوۡمَ يَأۡتِيهِمُ ٱلۡعَذَابُ فَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ
رَبَّنَآ أَخِّرۡنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٖ قَرِيبٖ نُّجِبۡ دَعۡوَتَكَ وَنَتَّبِعِ ٱلرُّسُلَۗ أَوَلَمۡ تَكُونُوٓاْ أَقۡسَمۡتُم مِّن قَبۡلُ مَا لَكُم مِّن
زَوَالٖ ﴿٤٤﴾ ئەی محمد ﷺ خەڵك بترسێنە و بێداریان بكەرەوە لەو ڕۆژەی كە سزاو ئازار یەخەیان پێ دەگرێت،
جا ئەوانەی كە ستەمیان كردووە دەڵێن :پەروەردگارا بۆ ماوەیەكی كەم و نزیك مۆڵەتمان بدە (بمانگێڕەوە بۆ دنیا) تا
بە دەم بانگەوازەكەتەوە بچین و شوێنی پێغەمبەران بكەوین، (بەڵام تازە كار لەكار ترازاوەو گەڕانەوە ئەستەمە،
بۆیە پێیان دەوترێت) مەگەر كاتی خۆی سوێندتان نەدەخوارد كە دنیا بەردەوامەو ئێوە تیاچوونتان نابێت؟.!
وَسَكَنتُمۡ فِي مَسَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ وَتَبَيَّنَ لَكُمۡ كَيۡفَ فَعَلۡنَا بِهِمۡ وَضَرَبۡنَا لَكُمُ ٱلۡأَمۡثَالَ ﴿٤٥﴾
ئێوە كاتی خۆیشی نیشتەجێ بوون لە ماڵ و حاڵ و شوێنی ئەوانەدا كە ستەمیان لە خۆیان كردو (ڕێگەی ئیمان
و خواناسیان نەگرت) بۆتان دەركەوت كە چیمان پێكردن و چیمان بەسەر هێنان و نموونە و باسی زۆرمان بۆ
هێناونەتەوە)دەربارەی سەرئەنجامیان). وَقَدۡ مَكَرُواْ مَكۡرَهُمۡ وَعِندَ ٱللَّهِ مَكۡرُهُمۡ وَإِن كَانَ مَكۡرُهُمۡ لِتَزُولَ
مِنۡهُ ٱلۡجِبَالُ ﴿٤٦﴾ بێگومان (خوانەناسان) پیلان و تەڵەكەی خۆیانیان گێڕا، فێڵ و فڕی زۆریان كرد، بەڵام
هەموو پیلان و فێڵیان لای خوا ئاشكراو دیارە (بەسەر خۆیاندا دەشكێتەوە) هەرچەندە پیلان و فێڵیان
كێوەكانیش لە بن بهێنێت. فَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ مُخۡلِفَ وَعۡدِهِۦ رُسُلَهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٞ ذُو ٱنتِقَامٖ ﴿٤٧﴾ كەواتە، وا
حساب مەكە (ئەی پێغەمبەرﷺ، ئەی ئیماندار) خوای گەورە بەڵێنی خۆی بۆ پێغەمبەران ناباتە سەر (بە
سەرخستن و مانەوەی بەرنامەیان لە دنیاداو سەرفرازی هەمیشەییان لە بەهەشتی بەریندا) چونكە بەڕاستی خوا
باڵادەستە و خاوەنی تۆڵەیە (لە ستەمكارو خوانەناسان). يَوۡمَ تُبَدَّلُ ٱلۡأَرۡضُ غَيۡرَ ٱلۡأَرۡضِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُۖ وَبَرَزُواْ
لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ لە ڕۆژێكدا كە ئەم زەویە دەگۆڕێت بە زەویەكی ترو هەروەها ئاسمانەكانیش دەگۆڕێن بە
شێوەو شێوازێكی ترو هەموو ئەو خەڵكە دەردەكەون و ئامادەن لە بەردەم دادگای خوای تاك و تەنهاو
بەدەسەڵات و خەشمگیر لە كافران. وَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ يَوۡمَئِذٖ مُّقَرَّنِينَ فِي ٱلۡأَصۡفَادِ ﴿٤٩﴾ لەو ڕۆژەدا تاوانباران
و گوناهكاران دەبینێت كۆت و زنجیر كراوەتە دەست و پێ و گەردنیان و بەیەكەوە بەستراون. سَرَابِيلُهُم مِّن
قَطِرَانٖ وَتَغۡشَىٰ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ ﴿٥٠﴾ كراسەكانیان لە قەترانە (كە ماددەیەكی ڕەشی بۆن ناخۆشە و بەخێرایش

دەسووتێت) و بڵێسەی ئاگریش ڕووخساریانی داپۆشیوە (زۆر لە سەغڵەتیدان). لِيَجۡزِيَ ٱللَّهُ كُلَّ نَفۡسٖ مَّا كَسَبَتۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ﴿٥١﴾ ئەم تۆڵە سەندنە لە ستەمکاران بۆ ئەوەیە کە خوا پاداشتی هەر کەسێك بەگوێرەی ئەوەی کردویەتی بداتەوە، چونکە بەڕاستی خوای گەورە بەخێرایی لێپرسینەوەکان ئەنجام دەدات. هَٰذَا بَلَٰغٞ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُواْ بِهِۦ وَلِيَعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ وَلِيَذَّكَّرَ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ﴿٥٢﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندنێکە بۆ خەڵکی بەگشتی تا بەهۆیەوە وریا بکرێنەوە و ئامۆژگاری پێ وەربگرن، بۆ ئەوەی بزانن بێگومان ئەو زاتە خوایەکی تاك و تەنیایە، (هەروەها بۆ ئەوەیە کە) خاوەنی بیرو هۆشەکان یاداوەری وەربگرن و تێفکرن (لە هەوڵی ئەوەدا بن خۆشیان و خەڵکیش لە سزای دۆزەخ ڕزگار بکەن)..